Protocol ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Olympus College 2026-2027

Inhoud

Inleiding	3
Definitie	3
Signalering en diagnostiek	4
Faciliteiten	5
Organisatie	6
Bijlage 1 Dyscalculiepas	7
Bijlage 2 Aanmeldformulier dyscalculie	8
Bijlage 3 Onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie	9

Inleiding

Op het Olympus College zetten wij ons is om leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie zo goed mogelijk te begeleiden. Het doel daarbij is dat deze leerlingen optimaal functioneren op hun eigen cognitieve niveau. Dit doen we door faciliteiten toe te kennen en door extra begeleiding te geven binnen en buiten de les. De begeleiding van deze leerlingen is gericht op het zelfstandig kunnen benutten van hun capaciteiten.

Definitie

Dyscalculie
Dyscalculie betekent letterlijk *'niet kunnen berekenen'*. Dyscalculie staat voor ernstige problemen met (leren) rekenen. Kinderen met dyscalculie hebben hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde. Dit wordt niet veroorzaakt door onvoldoende of gebrekkig onderwijs.

In de eerste jaren van het basisonderwijs worden de basisvaardigheden van het rekenen intensief geoefend met het doel ze te automatiseren. Deze vaardigheden zitten op een gegeven moment opgeslagen in het langetermijngeheugen en worden daar zo nodig zonder enige moeite (automatisch) uit naar boven gehaald. Er hoeft dan geen energie besteed te worden om eenvoudige sommen en onderdelen van bewerkingen uit te rekenen. Kinderen met dyscalculie slagen er niet in zich deze basis rekenvaardigheden vlot eigen te maken.[1]

Onderscheid tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie
Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming is tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de leerling. Door effectieve training verdwijnen (een deel van) de rekenproblemen.

We spreken van dyscalculie als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijken en onveranderd blijven bestaan.[2]

---

1 http://www.balansdigitaal.nl/stoornissen/dyscalculie/wat-is-dyscalculie/
2 van Groenestijn, van Dijken & Janson, 2012

Signalering en diagnostiek

Bij sommige leerlingen is dyscalculie al op de basisschool vastgesteld. Als dat het geval is, moet er bij de start van leerjaar 1 een dyscalculieverklaring beschikbaar zijn bij de administratie. De administratie geeft de verklaring door aan de remedial teacher.

In het eerste leerjaar wordt de Cito-vas afgenomen. Deze test geeft duidelijkheid over de mate waarin de leerling een referentieniveau beheerst. Verder wordt ook duidelijk op welke domeinen er nog hiaten zijn. Als een leerling extreem veel moeite blijft houden met rekenen, kan er een vooronderzoek dyscalculie aangevraagd worden. De mentor doet deze aanvraag, na overleg met de rekendocenten en rekencoördinator. De mentor levert het volledig ingevulde formulier uit bijlage 2 in bij de remedial teacher. Zij zal bekijken of er voldoende aanleiding is om de leerling te verwijzen voor een volledig dyscalculieonderzoek bij Quadraam Diagnostiek & Advies. Q D&A kan nog vragen om een half jaar individuele begeleiding om de hardnekkigheid van de problematiek aan te tonen.

Faciliteiten

Om effectief hulp te kunnen bieden aan leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie, is het noodzakelijk dat de begeleiding door het hele team onderkend en ondersteund wordt. Regelmatig contact tussen alle betrokkenen is hiervoor nodig.

Faciliteiten voor leerlingen met ernstige rekenproblemen:

Extra ondersteuning/aandacht in de rekenlessen.

Faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie:

1. Leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op 20% extra tijd bij toetsen waarbij er gerekend moet worden of waarbij met getallen gewerkt moet worden. Denk daarbij aan vakken zoals: WI, EC, NA, SK, BI, NLT, W&T en AK.

2. De dyscalculieverklaring geeft recht op 30 minuten extra tijd bij examens met extra rekenwerk, zoals wiskunde en economie.

3. Het Olympus College biedt acht kwartalen begeleiding waar de leerling gebruik van kan maken. Deze begeleiding wordt verzorgd door een remedial teacher.

4. Leerlingen met een dyscalculieverklaring bespreken aan het begin van het schooljaar samen met de remedial teacher van welke faciliteiten de leerling gebruik wil maken.

Organisatie

- De vakdocent is op de hoogte van de onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie (zie bijlage 4) en past deze toe in zijn les. De mentor blijft op de hoogte van de resultaten van de leerling en is de contactpersoon voor ouders.

- De remedial teacher is verantwoordelijk voor de extra individuele begeleiding van de leerling. De remedial teacher werkt met doelstellingen die in een handelingsplan zijn opgenomen.

- De remedial teacher onderhoudt het contact met de mentor door hem te informeren over de voortgang van de leerling. Het logboek van de begeleidingen wordt bijgehouden in SOM. Indien nodig informeert de mentor de docenten bij de leerlingbesprekingen. Bij bijzonderheden, wordt er contact opgenomen met ouders.

Bijlage 1: Afspraken en (mogelijke) faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie

Voor alle leerlingen met dyscalculie geldt:

- Ik schrijf *Dyscalculie* boven mijn toetsen.
- 20 % extra tijd alle toetsen waarbij er gerekend moet worden of waarbij met getallen gewerkt moet worden*. Als extra tijd niet mogelijk is, wordt vooraf aangegeven welke opgaven weggelaten worden.
- Het gebruik van rekenmachine is toegestaan bij alle vakken en toetsen* waarbij er gerekend moet worden, tenzij de toets specifiek bedoeld is om rekenvaardigheden te toetsen. In dat geval heeft de docent de bevoegdheid om het gebruik van een rekenmachine niet toe te staan.

Indien gewenst en mogelijk:

- Het gebruik van een door de school (docenten/remedial teacher) verstrekte reken- of formulekaart is toegestaan.
- Bij de vakken waarbij er gerekend moet worden*, wordt de leerling vooraf door de docent ingelicht over de beoordeling van rekenfouten.
- Rekenfouten worden niet aangerekend.

*Dit zijn de volgende vakken: WI, EC, NA, SK, BI, NLT, W&T en AK.

Bijlage 2

AANVRAAGFORMULIER
Onderzoek dyscalculie

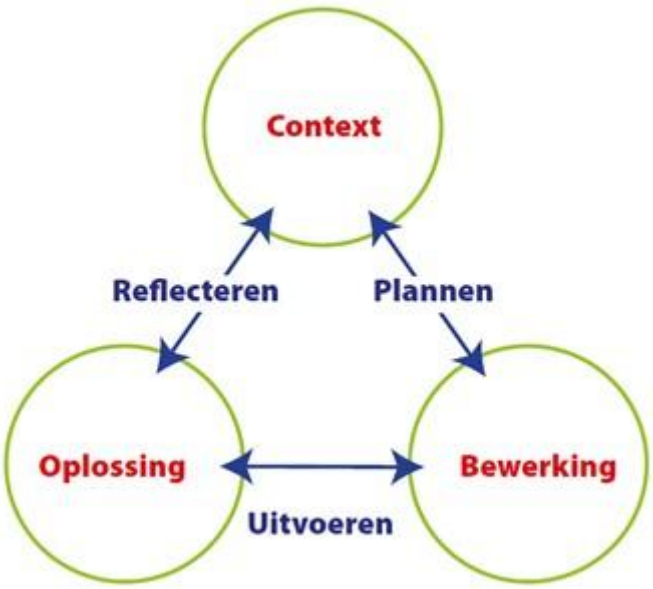
Naam:	Mentor:
Klas:	Datum:

Wat is de problematiek van de leerling?
Gegevens uit gesprekken met leerling, ouders en vakdocenten:
Wat wil de leerling bereiken?
Reeds ondernomen acties:

Bijlage 3: Onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie

Voor leerlingen met dyscalculie kan de leerkracht:

- De leerling een rustige werkplek in de klas geven, niet ver van de leerkracht.
- Starten vanuit een sturende didactiek.
- Isoleren van deelstappen.
- Nadruk leggen op het handelen.
- Rekenopgaven op één vaste en duidelijke manier stap voor stap leren uitrekenen met visuele voorbeelden (plaatjes). Het opschrijven van tussenstappen en tussenuitkomsten bij sommen geeft houvast tijdens het uitrekenen.
- Een rekenwerkblad overzichtelijk maken: niet te veel opgaven op een bladzijde en voldoende ruimte tussen de opgaven.
- Zo nodig visueel aangeven wanneer een nieuw type opgave begint.
- Veel (kort) herhalen van aangeboden rekenopgaven.
- De leerling nooit onvoorbereid een rekenbeurt voor de klas of een onverwachte toets geven.
- Opdrachten nooit alleen mondeling aanbieden, maar altijd ook op papier.
- Extra instructie geven en samen met de leerling bepalen op welke wijze het ondersteuning nodig heeft: bijvoorbeeld in de vorm van fiches of ander materiaal of kladpapier bij rekentoetsen.
- Zo nodig voor aanpassingen en extra ondersteuning zorgen, zoals een tafelkaart, een opzoekschrift (met daarin overzichtelijke oplossingsstrategieën per type som), een rekenmachine, extra tijd bij proefwerken, een aangepaste lay-out van rekenwerkbladen enzovoort.
- Samen met de leerling zoeken naar oplossingen en zorgen voor veel bemoediging. Stimulans en succeservaringen zijn heel belangrijk en kunnen zorgen voor een toename in zelfvertrouwen en motivatie.
- De rekenopgaven doorlopen, samen met de leerling, volgens het Drieslagmodel:

Voor meer informatie: www.balansdigitaal.nl en het Protocol ERWD VO